

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 6P.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetések felvételéért a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Királyi elismerés.

Öfelsége levele a hercegrímáshoz.

(Dr. L.) A király levelet irt Magyarországra hercegrímásához:

Kedves Csernoch bíbornok!

Élénk meglepődéssel vettem tudomásul, hogy a magyar római és görög katolikus egyházi nagyjavadalmasok a hadiállapot által előidézett csapások enyhítésére közös elhatározással eddigi adományaikon felül hárommillió korona hadisegélyt ajánlottak fel, továbbá, hogy a pannonhalmi főapát, a zirczi apát és a jászóvári prépost a Hadbavonultak Családjainak Országos Segélyalapja javára már előzőleg nagyobb összegekkel adakoztak.

Ezen példás áldozatkészségért, amellyel Ön és a többi egyházi nagyjavadalmas ujjalag tanúságot tettek a trón és a haza iránti hűségükről és Velem s a nemzettel való együttérzésükről, teljes Elismerésemet nyilvánítom.

Kelt Bécsben, 1914. évi dec. hó 5-én.

Ferenc József s. k.

Az áldozatkészség több, mint a kötelesség, s indító rugója a felebaráti szeretet. Ennek az elvnek tevékeny gyakorlása megleget visz a törvény rideg kereteibe is, de főként ott kezdődik szükségszerű, providen-

ciális szerepe, ahol a törvény részvételemül, tehetetlenül megtorpan.

Az utcasarkon sokszor hirdetnek dobzóval ingyen kenyeret, humanitást. S az impresszárió, a napi sajtó egy bizonyos része, mely ebből a percenteket szedi, hangos botránkozással, farizeusoktól örökölt hánytorgatással mutogat minden alkalommal valami *holt kéz* tétlenségére.

A katolikus egyház javadalmairól van szó. Ezt nevezik *holt kéznek*; talán a látogatást igazolja is a hangzatos név. Hiszen ez a kéz sohasem mutatkozott *magá*, csak *alkotásaiban*. A nemzetnek templommal, iskolával körülbástyázott kulturát biztosított, megírta, megőrizte a krónikákat, bandériumokat állított a török-tatár ellen, rombadőlt városok kövein makacs akarással új életet teremtett. Egy halovány áldó kéz, melynek érintése a mi kulturánknak is lelke volt, kiüresítette egykor a pápai kincses kamrárt, eladta a tiara drágaköveit, s hadiköltségre ajándékozta a törökverő Hunyadiaknak. És ezek a tradíciók az őket éltető, pusztíthatatlan krisztusi eszmény erejében élnek, erjednek és erjesztenek tovább is. Ma is. A békében épen úgy, mint a háborúban. És van ebben a tevékenységben egy könnyen negligálható, agyonhallgatható következetesség: a *szerénység*. Egy Árpád-

házi Erzsébet, egy Borromei Károly szelleme: az evangélium szelleme.

A balkéz nem tudja azt, amit tett a jobb kéz. Milliókra rugó adományokról nyugtáztak, számadások negyedszázadon át csendesen meghuzódnak rejtékükben. A szegények letörölt könnyei nem kerülnek mintaüvegcsébe, az oltár előtt száradnak fel. A püspöki és káptalani házakból a jó-jótekonyságnak ezer és ezer fonala ágazik el; szakítsa el bár a hálátlanság ezeket a fonalakat, a holt kéz fáradhatatlan ujak szövésében.

Igaz, hogy a templomok, püspöki udvarok, kanonokházak és plébániák ajtajához mi riportereket nem állítunk; s épen ezért nem is fáj az, ha a *közvélemény* nem veszi minderről tudomást, ha a szeretet-táplálta önkéntes adományt is kötelességnek minősíti. Tudjuk azt, hogy a szerénység részünkről mulasztás, de boldog mulasztás.

A nagy, nemzeti véráldozattal járó sötét árnyat: a családok tragikumát az Egyház nem az újságból olvasta ki, hanem közvetlen közelből látja, átérzi és segíti; segíti a háború kezdete óta. És nem tesz mást, mint folytatja, s fokozottabb mértékben gyakorolja azt, amit mások nagy hű-hóval, nagy impulzusra eszmélve, csak most kezdték meg. Az Egyház karitatív tevékenysége nem

Vöröskeresztes ápolónőink.

Írta: X.

Iszonyuan dörögnek, bömbölnek az ágyúk, süvitenek a golyók, s ebbe a rettenetes csatazajba — elfojtott rémes kiáltás hangzik...

A fagyos földet elesett hősök kiömlő piros vére öntözi, mely sötét patakban folydogál tovább... Diadalmas csata volt... Hős katonáink emberfeletti erővel harcoltak, mint az ókor Nagy Sándorja, az újkor Napóleónja. Vezette őket a legmagasabb s legnemesebb érzélem, a hazaszeretet, mely orszoláná — nem, mesebeli sárkányokká varázsolja derék harcosainkat...

Akadályt nem látva, rohannak a nemzeti zászló után, de azt elvenni, kézből kicsavarni, soha-soha nem engedik.

Lecsendesült a zaj... az ágyúk bömbölő torka elhallgatott... megszűnt a titáni küzdelem... a fegyvercsattogás — szomorú, holdvilágos éj borult a csendes csatatérre...

Borongós, fázós, hideg szél süvölt az orosz földeken. A csillagok is mintha hidegebben, merevben néznének le. Lehullott sárga falevelek keringenek a szél szárnyán.

Néha belesír az éjszakába egy-egy elfojtott hörgés, gyenge sóhaj... A hold rávilágít a csendes csatatérre... Sebesült hősök fekszenek ott — sebeikből élénken szivárog piros, meleg vérük s végig folydogál a hideg orosz földön...

A hős fázik — borzongás fut tagjain, a hideg orosz szél ott süvölt mellette s ott fekszik ő azon a gyűlölt földön... úgy reszket, úgy dide-reg, véres zemei előtt összefut minden, lázasan, önkívületlen beszél... Talán a szétlőt fázik...? Talán a sebetől szenved...? Nem. Jobban fáj neki, amit a lelke érez...

Valahonnan a távolból léptek hangzanak — s közelednek a csatár felé. — A hős felüti fejét, figyél. Ezek ők — magyarok, a megmentőim — s minden erejét összeszedi, hogy felálljon és elébök vánszorogjon, de nem bír. Újból visszaruskad, fájdalma megkétszereződik, mert — élni akar.

A szanitések összeszedik a sebesülteket — sóváran nyujtja feléjük karjait. Hozzá mennek, sebet bekötözik s ő, a sebesült katona — a hős — gyenge, elfuló hangon rebegi:

— Ne hagyjatok itt meghalni, vigyetek vissza édes Magyarországra.

Ködös, októberi reggel volt. Kis városunkban, dacára a korai óráknak, szokatlan élénkség volt észlelhető. Kíváncsian siettek a városi állomás felé, de az arcokon ott ült valami bánat, szomorúság féle is. Közben-közben, a hullámzó tömeg között kipirult arccal siet egy-egy hölgy, kinek karjára egy fehér, vöröskeresztes karszalag van csatolva. Szótlanul nyitottak utat — igen, hisz ők a sebesült hősök elé siettek, fogadni őket.

Közben megjött a sebesült vonat. Lassan, szomorúan jött be a pályaudvarra. A kíváncsi

arcok mind feléje tödültek. Szomorú, szivtfacsaró látvány volt az, amidőn a sebesült katonákat kiszédték a kocsiokból. Alig volt ajak, mely ne mondott volna sajnálkozó szót, szív — mely meg ne dobbant volna ennyi szenvedés-látásra.

Édes anyák, testvérek, rokonok, jóbarátok könnye és fohásza kísérte őket eddig, vajjon találnak-e gondos, szeretetteljes ápolást — csendes otthont?

Egy látvány, mely egy pillanat alatt történt, meggyőzött mindenkit. Egyik vöröskeresztes hölgy egy hordágyon fekvő beteget gondosan betakart.

Vajjon nem a szeretetnek műve-e ez? Ti aggódó jóbarátok, törüljétek le könnyeiteket, mert ahol egy vöröskeresztes hölgy kezét a sebesült felé nyújtja s gondozása alá vesz, ott az édes anyai szeretet melege meggyógyítja a szenvedő hősöket.

Lassan, csendben szállították őket azon helyekre, hol a vöröskeresztes zászló védelme alatt jóakaró szeretet fogadja őket. Itt is ápolónők fogadták őket s megkezdtek azon nemes hivatást, melyet önként választottak abból a magasabb céliből, hogy hozzájárulhassanak egy nemzet boldogulásához, életmentéséhez. Minő eszményi gondolat: osztozni egy nemzet fájdalmában!

Egyik nagy költőnk azt mondta: „Szent az áldozat, melyet a haza oltárára teszünk.” Dicsőséges a halál, ha a haza oltalmazásában esünk el. Igen, az erős férfiak már mind elmentek, hogy életükkel, véréikkel védelmezzék a hazát — s akik

alkalomszerű, hanem állandó. De mértékével alkalmazkodik az adott körülményekkel. És az eddigi tények szerint ha szükségét látja, rendkívüli segélyek megajánlásától sem riad vissza.

Annál igazságtalanabb és szegyenletesebb az az igaztasszerű manőver, melyel a sajtó egy már említett része a háború rémeit staffázsul használva (előbből is ismert és félre nem ismerhető tendenciák szolgálatában), magát bírólja fel az egyházi körök segélyakciójának értékelésében.

A kedélyek izgatottak, a közvélemény nagyon érzékeny. Erre való tekintettel és az igazság érdekében nagy megnyugvással és hódolattal olvassuk most a királyi leiratot, mely az adott körülmények között dokumentumszerűen, hangsúlyozottan emeli ki a nagyjavadalmosoknak az Egyház missziójából és tradícióiból táplálkozó példás aldozat-készségét.

És a királyi leiratszerint ez az aldozat-készség újabb tanúság a magyar javadalmosoknak a trón és haza iránti hűségéről.

HIVATALOS RESZ.

Plébániák betöltése. A *vörösbereinyi plébánia*-javadalmat Gyöngyössi Imre kercseligeti lelkész, — a *nagybajomi plébánia*-javadalmat pedig Szemerey János tászári káplán nyerte el.

Administratori kinevezés. A kercseligeti plébánia vezetésével dr. Kozma Kálmán buzsaí káplán bízott meg.

Dispositio. Szabó Imre a nagybajomi plébánia ideiglenes vezetésétől fölmentve, kápláni minőségben Zákányba küldetett.

Egreshich Vince zákányi káplán Tászárra, Gvardián József gógánfai káplán pedig Kisgörbőre hasonló minőségben áthelyeztetettek.

Pályázat. Buzsák (Somogy m.) róm. kath. hitközség, a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: 1. Természeti lakás, négy szoba, konyha, élelkmra, pince, gazdasági épületek. Értéke 360 kor. 2. Tanítói alapfizetés különféle címen 1668 koronára. 3. Kántori javadalma különféle címen 828 kor. 4. Osztatyanító, illetve segédkántortanító élelmézéséért 200 kor. 5. Földek utáni adóra a hitközségtől 80 kor. Esetleg nagys. Jankovics B. Gyula rét-kegyadományának haszonrétke 160 kor. Összesen 3296 koronára. Tartozik a közoktatásügyi törvényben foglalt tanítói kötelességeket s az összes kántori ténykedéseket lelkiismeretes buzgalom-

ittthon maradtak, a gyenge nők, azok vállalkoztak arra a szent feladatra, hogy akiknek kihulló vére már megöngöztötte a csatateret, szeretetükbe fogadják, ápolják, hogy behesszék a sebet, melyet az ellenséges golyó ütött. Erre vállalkoztak a vöröskeresztes ápolónők.

Ők a géniuszaik azoknak a sebesült katonáknak, akik nehéz seblázból hanykoldva, a csaták viharába képzelték magukat. Az ő kezeik hűsítő balzsamot nyújtanak, bekötöznek a legnehezebb sebeket, ápolják a legsúlyosabb betegeket. Minő nemes munka — s fáradozásukért mi a jutalom? Ez egoista világban vannak, akik azt gondolják — pénz!?

Pedig dehogyan az! Sokkal inkább más, benső, lelki megnyugvás, az ő jutalmuk, egy felemelő érzés, hogy hozzájárultak a legszentebb célhoz, a haza boldogulásához. S kell-e ennél több?

Mi pedig büszkék vagyunk, büszkék arra, hogy nekünk is vannak vöröskeresztes hölgyeink. Büszkék arra, hogy ebben a sokszor leszállt városban is vannak olyan csillagok, melyeknek gyógyása áttört a háború sötét fellegét s szeliden fényeskedve, szeretetet árasztva tündökölnek. Ezek a csillagok a mi vöröskeresztes hölgyeink.

mal teljesíteni és a „Gondviselés” intézetnek tagja lenni. A pályázni óhajító okleveles férfitanítók kellően felszerelt kérvényeiket 1914. év december hó 15-ig küldjék a buzsaíki plébánia címére. Személyes megjelenés megkívánatik. Választás és énekpróba 1914. év december hó 17-én d. e. 8 órakor.

Karcolatok.

A sárgaláz. Néhány évvel ezelőtt az orosz és japán valóságos élet-halál harcot vívott egymással s olyan elkeseredett küzdelmet folytatott, hogy azt gondoljuk ezekből talán generációkon át nem fog kialudni a kölcsönös gyűlölet, hanem csak egy újabb okot keresnek majd a végleges leszámolásra. Ezek a hősiességű küzdelmek olyan rokonszenvenessé tették előttünk a Japánt, hogy a Japán költők verseit lefordítani, japani porcellánt, selymet és művészi tárgyakat vásárolni valóságos divat volt. Ez a szellemi sárgaláz Nyugat-Európában még régebbi eredetű, a nyugati kultúrában támadt akkor, amikor ez kimerült, hanyatlani kezdett. A pozitív ismeretek és a tulajban vitt természettudományos gondolkodás tulokossá, szkeptikussá és hideggé tette a lelkeket, azért a európai kultúrában egy új idealizmus utáni vágy bontogatta szárnyait és mőhön kereste az idegen kultúrákat, hogy azokból frissítse fel elomult vérét, enervált lelkét.

És ezt az idealizmust, lelkesedést az érzések bőséget és melegséget az egyszerűbb, kezdetlegesebb, naivabb, de őszintébb és mélyebben érző életet a hatalmas és titokzatos Keleten kereste. Ebben a dühöngő sárgalázban még nem gondolunk arra a sárga veszedelemre, amely már durva kezekkel szétfosztotta illúziókat, azt a nimbuszt, amellyel őket körülveztük. Akkor még nem tudtuk hinn azt a lehetetlenséget, hogy Japán még valaha ellenünk a munióit és ágyukat, köztük talán olyanokat is, amelyeket a mandzsuriai harcmezőkhöz használtak. S ma ezek a közös vérell festett ágyuk az orosz-japán szövetség és barátság biztosítékai.

Mi már kigyógyultunk a sárgalázból. S bármennyire szédítette is el ez az idegen világ lágy primitív ségével és naivitásával a Nyugatot, hosszú életű mégse lesz ott sem a láz, hanem meg fog szünni, miheil az emberek megtalálják lelkük nyugalmát s szellemük újabb értékeinek felfedezésére. És csak ez hozhat teljes és igazi újjászületést, nem pedig kezdetlegesebb primitívebb idegen kultúrák bekapcsolása.

Az idők jele. Talán kissé optimista vagyok, de azt hiszem, a jobb idők jelének lehet tartani, hogy rövid szereplés után eltették a „Mária testvér”-t. Tehát mégse lehet szabadon betelepíteni otromba lábakkal legszentebb ideáink virágos kertjébe. Sőt amikor a lipótvárosiak tyukszemet tapsoltak tenyerükre a botrányos darab előadásán, még a Pesti Hírlap is azt írta kritikájában, hogy szerzője tárgyat az utszeléről vette, üres, tartalmatlan, botrányos, tehát: budapesti, hogy szerzője érdekes példánya a többhazájú, nemzetközi zsidóknak, aki azt földet vallja hazájának, amelyen fényesebb egzisztenciát biztosíthat magának.

A P. H. ezen jellemzése eszembe juttatta a magyarországi knoblauchokat, akik irodalmi szenyhőkkel megmételezik a nemzeti közszellemet hitében és erkölcsi felfogásában; akik a magyarságot, annak történelmi tradícióit és eszményeit csak kigunyolni tudják, amelyekhez őket az anyagi érdeken kívül más kapocs nem fűzi. Ugy látszik, a Knoblauchok az egész világon mindenütt egyformák s faji sajátágaikat, karakterüket nem tagadják meg se az angolok, se az amerikaiak, senki kedvéért. De a nagy idők nyomozató köde talán végre is a Knoblauchokat fogja örökre betakarni.

Két kard. Valamikor réges-régen messze keleten, a turáni szabad pusztákon törökök és magyarok egy tűzben edzett kardjaikat, mint testvérnépek. De népvándorlás vihará ezer esztendőkkélel ezelőtt szétválasztotta őket s azóta mint két egymással ellenételes vallású kultúra előharcosai külön uton haladtak. A mi kardunkat azóta megacélozta a keresztyény vallás isteni tüze, a törököt pedig a mohamedán hit vak fanatizmusa. Volt idő, amikor Európa homlokán tomboltunk s három tenger hullámai nyaldosták Nagy Lajos birodalmának partjait; midőn a török kardtól reszketett az egész világ.

Máskor meg az ázsiai oroszok a nagy veszteségtől kimerülve hanyatlottak hátra s fölöttük

rémiesen kongatták a haldoklók vészharangját. Századok mulva újra találkozott e két kard a sáské Duna partján, de nem a testvéri szeretet tüzénél, hanem véres csatatereken, mint halálraszánt ellen-ségek, hogy egymást gyengítsék, sorvasszák. De hát nem ez volt-e mindig a mi átkunk? Az volt mindig a turáni népek legvégtetesebb történelmi és faji hibája, hogy önmagát pusztította, a saját veret ontotta. Most is mire lihegve szétváltak, kifáradva, kicsorbult mindkét kard. E kegyetlen, esztelen testvérharcan nem ismertünk egymásra, a régi rokonságra, amelynek éppen itt a rokotalanságban kellett volna szorosabban összefúzni bennünket.

De később e szomorú és sötét multra, a félreértések véres korszakára kölcsönösen fátýolt borítottunk, mintha megéreztük volna testvéri együttartozandóságunkat, hogy hiszen a gondviselés nem ellenségnek, hanem testvérnek, barátjánk te-mertett bennünket; hogy egy a sorsunk, közösek érdekeink. Találkoztunk is már többször megérő barátságban, hogy amennyire lehet, visszacsinaljuk azt, amit eddig elhibáztunk. Már Rákóczy kurucú a török császár védnöksége alatt sirhattak el keservüket a Márvány-tenger partján; az emigrációs bujdosók is a szultán védnöksége alatt álltak, amíg visszatérhettek szabad hazájukba. Ma pedig harmadszor találkozik a két kard, de nem mint ellenfelek, hanem mint jóbarát és hű szövetséges. A „beteg ember” kibontotta a zöld lobogót, kirántotta hüvelyéből berozsádosodtnak gondolt kardját s a Kaukázus bérci Oroszföldön visszhangoznak a török ágyuk haragos dörgésétől. A minarétek karsu tornyain és a Héttornony lengő zászlók a testvérkardok diadálát hirdetik s a mecsetek misztikus homályában a hívő mozlím a mi győzelmünkért is imádkozik Allahhoz.

Bár csak előbb megteremtettük volna a szorosabb kapcsolatot a rokon népekkel. A legújabb időben a magy közvélemény is komolyabban kezdett már foglalkozni a keleti testvérmépekkel, amikor felismerte azon politikai, gazdasági és kulturális előnyöket, amelyeket a turáni rokon népekkel való szorosabb kapcsolat, érintkezés és a rokonság ápolása jelenthetne a magyarságnak. A nagyszerű eszme megvalósítását megakadályozta a háború kitörése, de a szívekben azért megvan a rokonság és együvé tartozás érzése, amint a kaukázusi küzdelmek és győzelmek bizonyítják. B.

Sebesültjeink karácsonya.

Mult számunkban lelkes hangú felhívást tettünk közzé. A sebesült katonák karácsonyestjére adományokat gyűjtő bizottság felhívása volt ez. A szívből eredő szőzat megtalálta útját a jóindulattal és segítőkészséggel tett szívekhez. Sokan seietek egy pénz, miat természetbeni adományokkal, hogy a sebesültek karácsonyát minél kedvesebbe varazzsolják: had érzékek s örvendjenek öveiktől távol is e kedves családi ünnep melegségének és szeretet teljességének.

Pénzadományokat juttattak a bizottsági megbízottokhoz (kereskedelmi iskola), Mária-kongregáció jötekyony bazarja jövedelméből az Angolkisasszonyok 100 K, Veszprém város 100 K, Ban hadnagy 150 K, Pick Ede hadnagy 100 K, Lakat János (Berhida) 50 K, Köves Edéné (Felsőőr) 20 K, Kenessey Istvánné (Királyszentistván), özv. Friedreich Endréné, Toth Kálmáné, Szalai Ferencné 10—10 K, Nedeckyné, Eszterhay Kálmán 6—6 K, Böhm Marika, Sebestény Irén, Csoska Gyula, dr. Kovári Sándor, Havas Simon hadnagy 5—5 K, Koller Sándorné 4 K, egy közember, Erdős Béla, Siklós Béla, Rothausner Dező 2—2 K, Kiss László 1 K-át. Eddig befoylt összesen 826 Korona.

Természeti adományokat a Vöröskeresztes hölgyeink közül, Bakos Kálmán, Bokrosy Viktor, Boór Lajos, Csekő Béla, Fodor Ferenc, Hóváth Zsigmond, Kelemen Imre, Kenessey Istvánné, ifj. Löwy Béla, Pósa Endre, Politzer Miksa, Pollák és Böhm, Punka Ferenc, Reiningger Dező, Schwarz Ignátz, Szabó Bakos János, Szemerey János, Szemes Izidor és még néhányan névtelenül adtak.

Kosárszámra érkezett a dió, aszáll szilva, füge, apró sütemény stb., aminek mindmegannyi-ját apró gyermeki kacskók rákták a kosárba, hogy a szegény sebesülteket ajándékozzák majd meg vele. Talán nem egyhez titkos köny is tapad, de ez csak emeli a lemondás jelentőségét. Mert mindannyja ezeknek az adományoknak Mikulás-napi ajándékok voltak az Angolkisasszonyok iskolájának növendékei részére. Nem tartottak meg: el-

küldötték a sebesülteknek karácsonyi ajándékképp. Nemkülönbön egri Kecskeméthy Margit zsebnatanárntanítványai, akik Mikulási-cukorka — zacskóikkal járulnak a sebesültek karácsonyi ajándékához, valamennyien lemondván az édességről. Ugyazint természetbeni ajándékat küldött nevezett tanárnt Zeneőnéfőzököré.

A szives adakozóknak őszinte köszönetet mond a bizottság. Egyben egy kéréssel van a további lelkes adakozókhoz, akik átérzik, milyen nemes cselekedetet gyakorolnak azzal, hogy lehetővé teszik, hogy a családjuktól távol levő és a csaták zajából sebesülten-betegten megérkezett vitéz katonákra is méltóképp virradjon fel a szeretet ünnepe, amely évszázadok óta az egymás megértését, lelkes istapolását hirdeti. Az a kérése, hogy a sebesültek társas szórakozására kijátszott magyar kártyát, dominót, lottót és más hasonló, szórakoztató tárgyat és játékot hozzá juttatni kegyeskedjék.

A szives adományokat folyó hó 18-ig kéri a bizottság a Szemináriumba eljuttatni. A bizottság munkáját nagyban megkönnyebbithetik az adakozni szándékozók az által, ha már most közlik, hogy mit szándékoznak adni.

Pap a világháboruban.

Irta: Szaberényi László, es. kir. tábori lelkész.

II.

(Tábori posta: 42.)

Miután első cikkemben röviden előadtam monarchiánk hadseregeiben a tábori papság szervezetét és érintetmen nagy vonásokban hivatásbeli rendeltetését: megemlíteni óhajtanám a tábori lelkészek ama „biztonságát”, „sérthetlenségét”, „semlegességét”, melyet a genfi és hágai háború-kodex számunkra biztosít. A háború-kodex természetesen szereksenek nyilvánítja a harctéren működő papokat, orvosokat s azon egyéneket, kik a sebesültekkel általában foglalkoznak, mivel ök „az ellenfélben kárt nem tesznek.” Ezen semlegesség dacára a jelen háboruban már több tábori lelkész került hadi fogságba; tudomásom szerint egy kath. lelkész szerb fogságban is van. A tábori lelkész fogságba jutása könnyen megtörténhetik, mert a csapatoknál működő pap vagy a köztöz, segélyt nyújtó helyen van, vagy menet közben a trénnel utazik.

Amint tehát a mostani világháboru naplója szerint egyszerre tizezrekben tudjuk elfogni az ellenséget, úgy az ellenség is képes csapataink olyan töredékeit elfogni, melyekben tábori papok vannak. Általános ismert tény, hogy az oroszok óriási vereségeik dacára is folytonosan óriási tömegeket tudnak előretolni, amelyek azután ugyan csak igyekeznek hősöködni, ha kisebb, váratlanul meglepett ellenfele, esetleg trénnre bukkannák. Nem egy tábori lelkészirtársamtól hallottam, hogy egy-egy ily alkalommal szinte csodálható határos volt megmenekülése a fogságba jutástól.

Majd csak a háboru végén fogjuk meg tudni, milyen az oroszok bánásmódja foglyaikkal szemben. S ha azután meggondoljuk, hogy az oroszok barátsága nem épen szíveles más vallásokkal, főleg pedig a katholicizmussal szemben, akkor már fogalmat is alkothatunk magunknak, milyen lehet a „semleges” fogoly papok fogadtatása. De a hadifogságba jutás a háboru-kodexben foglalt „sérthetlenségnek”, „semlegességnek” még csak lényegtelen ellentéte. A pap személye is foroghat a legnagyobb veszedelemben, mint ezt a papok megsebesülése, sőt a csatatéren lelt haláluk igazolja. Aki azt mondja, hogy a papot nem szabad a háboruban megölni, tehát a pap nincs is veszélyben, az nem tudja még csak elképzelni sem a huszadik század háborúját. Csapatok elvereznek anélkül, hogy az ellenfelet látták volna. Valóságos golyózápor zuhog egy-egy csapatra anélkül, hogy az ellenfél állásának távolságát is megállapítani lehetne. Tessék tehát odaüzenni az ellenfeleknek, hogy óvakodjék a nemzetközi egyezmények megsértésétől: ne ölje meg a papot.

A mai háboru eszközei nem a buzogány és a kard, hanem legelső sorban az ágyu, a gépfegyver, melyeknek golyói nem kefélük el azt a helyet, ahol a tábori pap kötelességet teljesíti. Sokkal súlyosabb azonban az eset, mikor az ellenség szándékában keresi a harctér mögötti segélyhelyet, ahol orvosok, ápolók és papok vannak. Hányszor előfordul, hogy a költöz helyen be kell huzatni a nemzetközi egyezményekben előirt vöröskereszt zászlót, mert az ellenséges tűzéség épen

azt választja ki célpontul. A fanatikus, durva szerbknél ez egészen általános szokás.

Még a háboru elején a déli harctér egyik kórházában figyelmeztetett egy sebesült orvos, hogy ha szerb csataterre mennék, a vöröskeresztes karszalagot semmiestre ne használják, mert a szerbeknek az kedvenc célpontul szolgált. Látható tehát, hogy a pap is megsebesülhet, vagy meghalhat a csatatéren; természetes azonban, hogy nem minden tábori lelkész élete van egyformán veszélyben. Aki csapatoknál szolgál, könnyebben kerülhet életveszélybe, mint az, aki mozgó kórházban működik. A gyalogságnál működő papnál is nagyobb lehet a veszély esete, mint a lovasságnál és pedig azért, mert a gyalogságnál működő pap hivatása teljesítése végett teljesen megközelítheti a lassabban mozgó csapatok vonalait, szóval a harctérre, amely lassabban változtatja helyét; ellenben lovasságunk rendeltetéséhez híven, viharoszerű rohamával percről percre változtatja helyét, melyet azután a trénnel utazó pap nem mindig közelíthet meg.

Téves az a tudat, hogy a lovas hadosztályok papjai előírászerülleg lovagolni kötelesek. Dehogy kötelesek; esetleg nem is tudnak; előírás szerint minden pap a csapatoknál a trénnel utazik. Ha tud lovagolni, annál jobb; lovat is adnak rendelkezésére. Sok tábori lelkész jó lovas.

Egyházmegyéink harcbavonult egyik kiváló tagjáról hallottam, hogy a déli harctéren kitünően lovagolt és így nagy eredménnyel tudta hivatását teljesíteni. Már most mi történik, ha a pap nem képes a harcteret megközelíteni? Ha a pap a segélynyújtó helyen van, akkor a sebesülteket néhány szóval megvizsgálja, utolsó kenetet eltátja, ahogy épen a körülmények engedik; szent Ostyát a csatatérre vinni szigorúan tilos. Ha pedig a csatatér meg nem közelítheti, akkor a sebesült már csak a kórházban részesülhet a vallás vigaszában, theologiai kifejezéssel élve, a csatatéren haldokló hős sokszor csak a jó Isten irgalmára van bízva, anélkül, hogy az utolsó szentségeiben részesülhetne. Ezen szempontból a harcba készülődő katonákhoz intézett alkalmi beszédekben a felesleges frázisok helyett a leghelyesebb rámutatni az Isten irgalmasságára, a lélek üdvére, halhatatlanságára és a bűnbocsánatra.

Különbön a háboru elején a kath. vallásu harcok legnagyobb részt a szentségekhez járultak, s kellőképen elkészültek minden eshetőségre. Az isteni gondviselés központja a halhatatlan lélek még akkor is, mikor Isten megengedi az emberiség legnagyobb katasztrófáját, a milliók életével megfizetett háborút.

Most érzí az ember leginkább, hogy Isten nélkül magára van hagyatva; most nem restelli senki sem mondani: „ha a jó Isten haza segít!” Hej, de sok durva katonasapka emelkedik meg most a galicziai országutak keresztfái és szobrai előtt! Ebben a borzaszto világháboruban láthatjuk csak igazán, hogy a nagy veszély érzete és a halál sejtelme mily könnyen visszacsalogtatja az embereket a valláshoz. Épen ezért a harctéren mindezt megbecsülük a tábori papot, aki osztozkodik a katonák sorsában, s akinek szintén sokszor kell küzdeni a hábori borzalmaival s szenvedéseivel.

De ha a tábori pap nem is fekszik a lövészárkokban, hogy a katonákkal együtt harcoljon, mert hiszen nem ez a hivatása; gondoljunk arra is, hogy az említett veszélyeken kívül a tábori lelkész az időjárás viszontagságainak, a betegségeknak, járványoknak épúgy áldozata lehet, mint bárki más.

A háborunak egyik legnagyobb réme a kolera, mely iszonyu követelésekkel lép fel és zsákmanóly; a tábori lelkészek minden felelmet, idegenkedést félretéve lépnek a vonagló betegek közé; kinek jut akkor eszébe, hogy a ragálytól óvakodjék és a halálra készülődőket a vallás vigasza nélkül hagyja.

Ha tehát a nemzetközi egyezmények nem is állítják a papot a harcok sorába, mégis a tábori lelkész élete nem kevésbé lehet nagy veszélyek között és harctéri működése nemes áldozat a haza oltárán.

Polgármester a veszprémiékhöz. A helybeli honvédállomásparancsnokság kedves, meleg hangu levélben kérte meg a veszprémi sajtót, hogy közönséget adakozásra buzdítsa. Adakozásra, amely a hálás szeretet lelki érzésével, gondos megemlékezésével adományokat gyűjt össze a harctéren küzdő katonák szent karácsony estéjére. Ezt a buzdítást elvégzi helyettünk dr. Komjáthy László polgármester, aki az állomásparancsnokság kérését

lelkes buzditással közli a veszprémi közönséggel s megjelöli egyttal az adományküldés módozatait is. A felhívás szövege így hangzik:

Karácsonyi szent ünnepeket akkor ünnepejük meg legméltóbban, ha a távoli harctéren értünk hősiesen küzdőkről megemlékezünk. A meleg családi otthonban karácsony-estét ünneplő közönség juttassa el szeretete adományait azokhoz, akik a téli hidegben életüket áldozva és vérüket ontva, teljesítik legszentebb kötelességüket. Hány családapa gondol a tábori karácsonyi estén otthonmaradt családjára és mily jóleső érzéssel veszi az itthonmaradtak megemlékezését. A hadvezetés megengedte, hogy karácsonyi adományok küldhetők akár általában a hadsereg részére, akár hozzátartozók címére.

Az adományok a veszprémi m. kir. honvédállomásparancsnoksághoz december 14-én délután 4 óráig küldendők.

Rendes csomagolásban küldhető a csomagban: Téli ruha, romlásnak ki nem tett élelmiszer, csokoládé, sütemény, tea, cukor, szivar, dohány, cigaretta, stb. A csomagokat az állomásparancsnokság továbbítja a harctérre.

Feljegyzendő a csomagon: Az adományozó neve, lakása; a csomag sulya, valamint az, hogy az északi, vagy a déli harctérre küldendő. Azik hozzátartozóknak küldenek csomagot, jegyzékek fel a csomagon: a pontos címet, a tábori posta számát és azt, hogy az északi vagy déli harctérre küldendő. A hozzátartozók részére csakis ez alkalommal szállít az állomásparancsnokság csomagot.

Ünnepély a katonák javára.

Az Angolkisasszonyok Sancta Maria intézete bentlakó növendékei a sebesültek karácsonya és a katonák részére beszerzendő meleg ruhák javára három nap egymásután szerény kis előadást rendeznek, melyre a mélyen tisztelt közönséget tisztelettel meghívják.

A belépő díjak: vasárnap d. u. 1/2 6 óraker 1 korona. Hétfőn 1/2 6 óraker 50 fillér. Kedden gyermekeknek 1/2 4 óraker 20 fillér.

Költségek kímélése céljából szolgáljon ez egyéb meghívó helyett.

M Ű S O R :

1. Hevesi—Hakli : **Imádság.** Éneklé a kar.
2. Lányi Ernő : **Op. 170.** Négykére zongorázza : *Studnicza Anna és Bognár B.*
3. **Bucszás.** Szavalja : *Schick Margit.*
4. Élőkép.
5. Losonci Lajos : **Csatadal.** Éneklé a kar.
6. Heidelberg A. op. 52. **Kurucvilág.** Zongorázza : *Szűcs Erzs.*
7. **Levél a távolból.** Ambrus Gábor, szomogyilói kispada, népfőlkelő költeménye. Szavalja : *Adamecz Alice.*
8. Élőkép.
9. Langer János : **A harcos imája.** Négyes, éneklék : *Studnicza A., Sztanik H., Csitány I., Schád I., Kayser A., Morandini M., Iványi A., Mihálffy K.*
10. **Das Grab auf der Haide.** Lied von W. Heiser. Zongorázza : *Morandini Mária.*
11. Radványi Kálmán : **Uram, Te jársz itt?** Szavalja : *Molnár Matild.*
12. Élőkép.
13. **Rákóczi induló.** Éneklé a kar.
14. Wilmers Rudolf op. 75. **Magyar hangok.** Zongorázza : *Mihálffy Kató.*
15. **Hungária leányai a hazáért.** Allegorikus kéri a világháboru keretében. Irta : Tordai Graill Erzi.

SZEMÉLYEK

Hungária	.....	Cserev Margit
		Mihálffy K.
Magyar uri leányok	.....	Schád I.
		Sztanik H.
		Kugler I.
Pestvidéki öregebb asszony	.....	Milota Olga
Alföldi asszony	.....	Svastits Sára
Szegedi asszony	.....	Sanvéber Magda
Nyírési asszony	.....	Morandini M.
		Tsobohey Mancs
Három kis fia	.....	Unger V.
		Sohár Dódi
Tiszántuli asszony	.....	Csitány Irén
		Ghimessy I.
Két kis leánya	.....	Perényi M.
Debreczeni civisasszony	.....	Kayser Alexa
Csángó leány	.....	Vimmer Lujza
Matyó leány	.....	Szűcs Pirokka
Erdélyi szász leány	.....	Csajághy Gizzi
Szepesi szász leány	.....	Száva Gizzi

Sváb leány	Langhammer M.
Tót asszonyka	Zalan Rózi
Cigány lányok	Zalan Alice
Horvát leány	Adamcz Margit
Olasz leány	Hajnaly Sári
Városi szegény asszony	Cserny Mártha
Két rongyos gyermeke	Szabady Anna
Modern uri nő	Baboehay Jolán
Uri magyar asszony	Orosz Elvira
Cserkész fiu	Torbik Mária
Iskolás leány	Bognár Bella
Vöröskeresztés ápolónő	Nánay Erzi
Ápoló testvér	Fábián Emmi
	Pongrácz Giz
	Kramasata E.

16. **Bizzunk!** Szavolja: *Kotzmann Janka.*
 17. Előkép. Közben Trajtlér—*ifj. Buchner.*
 Segíts nagyasszonyunk. Énekli a kar.
 O. A. M. D. G.

Vármegyei tisztviselők.

A vármegyei választott tisztviselők hivatali megbízását az 1913. LII. t.-c. f. év végéig meghosszabbította. A háborús idő miatt azonban az államosítás ügye lekerült a napirendről s szükségessé vált, hogy a törvényhozás a vármegyei tisztviselők megbízását az 1915. év végéig meghosszabbítsa. Ez meg is történt. A három §-os törvénynek főbb rendelkezését a 2. §. következő szövege tartalmazza:

Az e törvény életbeléptekor üresedésben levő és az utóbb megüresedő vármegyei tisztviselői állásokat az érvényben levő törvénynek megfelelően kell betölteni. Az ekként időközben megválasztott tisztviselők megbízása addig tart, mint a többi választott tisztviselőké és ugyanaddig tart a tiszteletbeli tisztviselők kinevezésének hatálya is.

Az új törvénynek történetét s indokait a következőkben ismertetjük:

A vármegyék legutóbbi általános tisztújításain és az időközben megválasztott vármegyei tisztviselők az 1886. XXI. törvény cikk 79. §-a értelmében 1913. évi december hó 31-ig nyerték megbízásukat. Tehát 1913. év végével általános tisztújításra került volna a sor.

Azonban az általános tisztújítás idejének közeledtével a kormányprogram egyik sarkalatos pontját alkotó vármegyei közigazgatási reform előmunkálatai már igen előrehaladott állapotban voltak. Kilátás volt arra, hogy az idevágó törvényjavaslatok mihamarabb a törvényhozás elé kerüljenek.

A kormányprogram nyilvánvalóvá tette, hogy a tervezett reform szakít a választási rendszerrel és kinevezett állami tisztviselőkre bizza a vármegyei közigazgatást. Előrelátható volt, hogy a rendszerváltás nyomán a törvényhozás a választott vármegyék és a választott tisztviselők között létesült közjogi viszonyt még abban az esetben is megszüntetné, ha a vármegyék közvetlenül a reform küszöbén általános tisztújítást tartának.

Ilyen kilátás mellett céltalan lett volna a választással járó izgalmaknak és esélyeknek teret engedni. Ez indított arra a mult év végén, hogy törvényjavaslatot terjesszek az országgyűlés elé a vármegyei tisztviselők megbízásának meghosszabbításáról. Ez a törvényjavaslat az 1913. LII. törvény cikként emelkedett törvényerőre.

Az 1913. LII. törvény cikk a tisztviselők megbízását a törvényhozás újabb intézkedéséig, de legfeljebb 1914. év végéig hosszabbította meg, abban a feltevésben, hogy ez az idő elég lesz a vármegyei közigazgatási reformmunkálatok törvényhozási elintézésére és a reform életbeléptetésére.

Ennek a feltevésnek jogos voltát be is bizonyította az a tény, hogy a vármegyei közigazgatás ujjaalkotását magába foglaló három törvényjavaslatot az év június havában tényleg a képviselőház elé terjesztettem, azokat a képviselőház közigazgatási és pénzügyi bizottsága együttes üléseken le is tárgyalta, és az említett bizottságok jelentésüket a t. Háznak már meg is tették. Minden valószínűség a mellett szólt, hogy a vármegyei közigazgatási reform az 1914. év végéig már tető alá kerülhet.

Nem így történt. Biztosnak látszó számításunkat váratlan világpolitikai események döntötték halomra. A kitört világháború izgalmas napjaiban nyugodt törvényelőkötő munkát végezni nem lehet. Közvetlenül a képviselőházi tárgyalás küszöbén kellett a reformjavaslatok törvényhozási elintézésének — az országgyűlés elnapolása következtében — függőben maradnia.

(Az esztendő vége felé jár. Az idő elhaladottsága és a mai viszonyok egyaránt kizárják a lehetőségét annak, hogy a vármegyei közigazgatás reformját tartalmazó törvényjavaslatok a választott

tisztviselők ez évi december végéig meghosszabbított megbízásának ideje alatt az országgyűlés által letárgyaltsanak, törvényerőre emelkedhessenek és életbeléptethetők legyenek.)

Ha a törvényhozás a vármegyei tisztviselők megbízásának meghosszabbítását már a mult évben, az akkor még csak készülő reformra való tekintettel is, indokoltnak találta: ugy a helyes okfejtés érveai ma kétségkívül fokozott mértékben szólnak a megbízás újabb meghosszabbítása mellett. Mert hiszen az annak idején még csak készülő törvényjavaslatok most már a köztudatba átmenve, a közvéleménynek mindenestire, tanulmányos része által helyesei, a törvényhozási munkára is teljesen elő vannak készítve, úgy, hogy azokat nyomában képviselőházi tárgyalás alá lehet venni, mielőtt visszatérnek a békés munkálkodásnak napjai.

És ha már a békés időkben is indokoltnak mutatkozt, hogy a reform küszöbén a választásokkal járó izgalmakat elkerüljük: még inkább kívánatos ez a mai, izgalmakkal ugy is telt időben, amidőn gondosan kerülni kell minden alkalmat, amely a kedélyek nyugalmát háboríthatná.

Egyházmegyei adományok a hadségező hivatal részére.

— Hatodik közlemény. —

Szólád: Sandl József plébános 50 kor., Horváth József káplán 5 korona. Összesen 55 korona.

Szöllősgyőrök: 10 korona.

Szulok: 95 korona.

Tab: 42 korona.

Tarany: Hívek 134,30 korona, Boncz József plébános 100 kor. Összesen 234 kor. 30 fillér.

Taszár: Tihanyi Péter plébános 25 kor., Hívek 20 kor., Szemeréy János káplán 5 kor. Összesen 50 kor.

Tekonye: Veleidics Lajos lelkész 10 kor., Mészáros Sándorné, Dézsenyi Anna, Tarsoly Ferenczné 5—5 kor., Farkas Károly, Farkas Gizella, ifj. Dézsenyi Imréné, Szajtli Antónia, Szajtai János 1—1 korona, Nagy Vendelné 80 fill., Kulcsár János 60 fill., Körösi Sándorné, Mezei Anna, Mákos István 40—40 fillér, Molnár Anna, Kámán Anna 20—20 fillér. Összesen 33 kor.

Tihany: Vörös Balduin lelkész 20 kor.

Toponár: Boór Antal plébános, Hívek 10—10 kor. Összesen 20 kor.

Tószokberend: Dr. Czapáry László lelkész, Zaika Istvánné, Keller Mátyásné 10—10 kor., Tilhof János 3 kor., Károly György 2 kor., Jáger Mihály, Földy Imre, Tatay Ferencz, N. N., ifj. Fekete István, Tomózy Flórián, Kovács Márton 1—1 kor. Összesen 42 kor.

Tótszentpál: Keresztés József plébános 10 kor., Noe Gyula káplán 4 kor. Összesen 14 kor.

Tótvázsony: 100 korona.

Törökkoppány: Szabó József plébános 30 korona, Boross Ferencz káplán 2 kor. Összesen 32 kor.

Turje: Gönczi Ede lelkész 10 kor., Kalup Ferencz 5 kor., Matics Döme, Cziczer Aniczét segédlelkész 3—3 korona, Portász István, Horváth János 2—2 kor., Ackermann Antal, Malasics Péter, Rózsafűzér-társulat 1—1 kor., N. N. 45 fill. Összesen 28 kor. 45 fillér.

Tuskevár: Hívek 68,65 kor., Romándi Viktor plébános 20 korona, Szántó Géza káplán 2 kor. Összesen 90 kor. 65 fill.

Ugod: Alasz Miklós plébános 37 kor.

Vanyola: Hívek 52,36 kor., Leitgeb József plébános 10 kor. Összesen 62 kor. 36 fillér.

Városlőd: Hívek 26,09 korona, Bauer József plébános 20 kor., Stágl Ernő káplán 10 kor. Összesen 56 kor. 09 fill.

Várpalota: Kőszeghy Antal id. lelkész-helyettes 12 kor.

Vászoly: Fábian János plébános 20 kor.

Vizvár: Hívek 149,96 kor., Dombay Sándor lelkész 30 kor. Összesen 179 kor. 96 fillér.

Vöröserény: Jóó János plébános, Hívek 10—10 kor. Összesen 20 kor.

Vöröstó: Rózsafűzér-társulat 20 kor.,

Veinhardt Ambrus 5 kor., dr. Gyöngyösi Lajos plébános, Kemény György 2—2 kor., Hilbert Ambrus, Rieger János, Holcshausner Ambrus, Leitold Mátyás, ifj. Veisz János, alsó Lohn János, alsó Leitold Ambrus, Veinhardt János, id. Veisz János 1—1 korona, Ernöhoffer Ferencz 60 fill., Lintinger Ferencz 50 fill., Schumacher József, Szíper Mátyás, Veinhardt Jánosné, Leitold András, Leitold József, Purger József, Leitold Ambrus, Schumacher Ferencz, Schumacher Mártonné, ifj. Timmer József, Rieger József, Schumacher András, Schumacher Andrásné, Lohn Lipót, Lohn Ferencz, Leitold Lipót, Czaun János, Rieger Ferencz 40—40 fillér, Ticz József 30 fill., Szöllösi István, Timmer János, id. Perger András, Kroneisz Mária 20—20 fill., Összesen 47 kor. 40 fill.

Vörs: Németh János plébános 50 kor.

Zalahaláp: Totola Lajos lelkész 10 kor., Hívek 5 kor. Összesen 15 kor.

Zalakoppány: Hívek 65,40 kor., Fülöp Antal plébános 10 kor. Összesen 75 kor. 40 fillér.

Zalamerénye: Strausz Antal plébános 20 kor., Kiss István káplán 2 kor. Összesen 22 korona.

Zalapetend: Paulics János pléb. 40 kor., Hívek 3 kor. Összesen 43 kor.

Zalaszentlék: Hajba Mihály pléb. 30 kor., Gerstner Béla káplán 5 kor., Vas József 1 kor. Összesen 36 kor.

Zalaszentbalázs: Kiss István plébános 20 kor., Biricz János káplán 3 kor. Összesen 23 kor.

Zalaszentiván: Hívek 25 kor., Sztics Dezsóné 16 kor., Györe János plébános 15 kor. Összesen 56 kor.

Zalasszentlászló: Hívek 36 kor., Blasutig Sándor lelkész 10 kor. Összesen 46 kor.

Zalavár: Mesterházi Imre lelkész 20 kor.

Zelickistlak: Gyenei György plébános, Sz. Antal-persely 30—30 kor., Rózsafűzér-társulat 570 kor., Sovány József 5 kor., Kósa István 2 kor., Scherer Istvánné 1 kor. Összesen 73 kor. 70 fill.

Zsid: Fekete Gergely plébános 25 kor.

Mikulás.

A fehérszakállú jőtevé püspök, a jóknak meglepetésszerű örömeiket szerző Mikulás az idén is átsurrott a gyermekszobákban. Lábujuhgyen, lopva, előre átléve az örömet, a rózsás arcu, borzas fejű gyermek örömet. (És valljuk meg, mi öregek, mi is örülnék még egy virgáccsal fűszerezett Mikulásüdvözlőnek is.)

Vannak dolgok, melyeknek varázsa a lélek intimitásai közé tartozik. Ezekhez azután ragaszkodik az ember s görcsösen kapaszkodik beléjük a csalódást, lemondást fel nem értő gyermek. És lám, a veszprémi angolkisasszonyok növényekéi (s mintegy közös érzékkel sok-sok más gyermek is) az idén is a Mikulást lázasán várták, de másoknak szánták. A szegény sebesült katonáknak.

Mintha a gyermeki lélek finom ösztönével megsejtették volna, hogy a szívnek az örömnél tul egy még rejtettebb intimitása is van: az önzésig fokozódó altruizmus; öröm a mások örömein át. Mintha megértették volna, hogy az idén, ebben a nagy világtel fordulásban sok érték megváltozik,

átváltódik. Gyermekeknél majdnem paradoxon, épen azért különleges értékű az ilyen megilletődés. Lehet, hogy a nevelés eredménye (tiszteltet és becstelenség az ilyen nevelésnek) és akkor is újabb adalék ez a háború szépségeihez. És — tanuljanak az öregek a gyermekek példáján.

HIREK.

— **Kongregációi tagfölvétel a budapesti Angolkisasszonyok templomában.** A budapesti Angolkisasszonyok intézetében a kongregációi tagfölvétel az idén még nagyobb ünnepélyességgel és fénytel történt, mint más években. A tagfölvétel az alkalommal is Bibornok-püspök Urunk Őeminenciája vezette december 8-án délelőtt 10 órakor szent misével kapcsolatban. Az újonnan fölvetett tagokhoz Őeminenciája megható hazafias beszédet intézett, amelyben Esterházy Pál nádort szölkaltatta meg és a hallgatóságot mely megindultsággal lelkesítette a magyarok Nagyasszonyának buzgó tiszteletére. Ma is ott térdel Mária előtt a földes Uralkodó hű népével, mint egykor Nagy Lajos tette. Ezen Védőasszonyaink bensősége tisztelete a kongregánista fő célja, ereje, dicsősége. A megható szertartás alatt Őeminenciájának, segédkeztek: *Molnár János* prelátnokanok, országgyűlési képviselő, dr. *Simon György* apátkanonok, dr. *Hanuy Ferenc* apát, egyetemi tanár, dr. *Hanauer Á.* István apát, a budai Szent Imre-kollégium igazgatója, dr. *Lukács József* pápai kamarás, egyetemi tanár, dr. *Madarász István* főgimnáziumi tanár, dr. *Weber Pál* kollégiumi prefektus és növendékpapok.

— **A városi kórházból.** A Veszprém városi nyilvános jellegű kórházhhoz a következő adományok folytak be: Veszprémi kaptalan 31 darab vadnyul, dr. *Benkő Károly* 25 drb. a sebesült katonák karácsonyfájára. *Vogl Józsefne*, *Veisz Ida* Litér, sebesült katonák kompót. *Vörös Kereszt* Egylet Veszprém, 18 fűacán, 2 nyul. *Komornik Lőrinc* h. főhadnagy 100 kor. a sebesült katonák karácsonyfájára. A fenti adományokért a kórház igazgatósága ezután is hálás köszönetet fejezi ki. A városi kórházban ápolat sebesült és beteg katonák karácsonyfája részére kegyes adományokat kér a jószívű emberbarátoktól a kórház igazgatósága. A közölt kimutatás szerint már is sokan voltak kegyesek erre a nemes célra adakozni, a kórház vezetősége mégis megismételti kérését. Az itt ápolat beteg katonák száma ugyanis 160 s így többféle adományra volna szükség, hogy nekik örömet szerezhesünk.

— **A városi közönet.** Veszprém város képviselőtestülete szerdai közgyűlésén dr. *Komjáthy László* polgármester indítványára közönettel adóztott egyesek jócselekedeteit. „Megköszönetem első sorban a veszprémi hölgyek nemes buzgalmat, amelyet a katonaság és itthon maradt családtagjaik felségélyezésére indított gyűjtésben oly kiváló lelkeséggel kifejtettek. Másodsorban pedig nagy közönettel s elismeréssel jutalmazta a város képviselöte Nagy László őrnagy, veszprémi honvédelmi parancsnok többszörösen ismétlődő jóindulatát. A villamostelep és magánvilágítás céljára szükséges és 140 hordóból álló petroleummennyiséget az államparancsnok ur közbenjárására tudta a város megszerezni. Ugyancsak ő járt közben, hogy a város a közelnapokban sószállítmánnyal szüntetheti meg a még mindig nyomasztó sóhiányt. Ezekhez a méltó köszönetekhez bizonyára az egész város polgársága őszinte rokónérzettel csatlakozik.

— **Katonakórházból.** Legutóbbi nyugtázásunk óta a következő adományok érkeztek a katonakórházhhoz. A helybeli *Vörös Kereszt* Egylettől 36 ing, 20 alsónadrág és 196 zsebkenő, *Pap Kovács Fencné* egy pár mankó, *Csákány Sándorné* 3 törülkőző, *Benacssek Béláné* 4 törülkőző, özv. *Benacsckné* 3 törülkőző, *Leeb Anni* 3 törülkőző, *Tanka Sándorné* 6 zsebkenő, *Pethő Lajosné* 3 ing, *Csajághy Károlyné* 3 törülkőző és 3 zsebkenő, *Keszegh Istvánné* 2 törülkőző, *Schäzler Istvánné*

3 törülkőző és 3 zsebkenő, *Bóthy Gáborné* 3 törülkőző, *Lorántffy Zsuzsanna* Egylet 34 ing, 7 alsónadrág, 3 haskötő, 1 trikó, 2 trikónadrág és törülkőhűk, *Szemeskő Jánosné* két kis függőjeért kapott két koronát, *Kovács Gábor* (Nemesvámos) 3 kis hordó bor és 5 pulyka, *Köves Ede* (Felsőörs) folyóiratokat, *Derecsky Fodor Kálmán* 6 ing, 3 törülkőző és 2 lepedő, özv. *Minzer Ármínné* 6 ing, 6 alsónadrág, 1 légpárna és 3 pár cipő, *Molnár József* és neje olvasnivaló és cigaretták, *Vogl Józsefne* két hordó ruszn. Ugyancsak *Vogl Józsefne* (Litérről) volt szives rongyos fehérneműek javítására vállalkozni. A szíves adakozónak hálás köszönetét fejezi a kórházparancsnok.

— **Halálozás.** A veszprémi ev. hitközségnek nagy gyász van. Szeretett lelkipásztorát, *Horváth Dezsőt* gyászolja, aki dec. 4-én 62 éves korában meghalt. Hitközsége kiváló, gondos lelkipásztort, városunk egyik legiszteletreméltóbb polgárát veszítette el benne. Mult szombaton nagy részvét nyilvánulásával helyezték örök nyugalomra.

— **A főgimnázium szünete.** A helybeli főgimnázium tantermeit a katonai parancsnokság elfoglalta lábadozó beteg katonák részére. A tanítást tehát jan. 3-ig beszűntették, mert két hét múlva ugyanis elkövetkezett volna a karácsonyi szünet. *Lackó Dezső*, a főgimnázium igazgatója azonnal utánanézett, hogy legalább a váltakozó tanítás folytatására alkalmas helyiséget kapjon. Ugy halljuk, hogy ezt a törekvést egyes hivatalfőnökök segítségével — legalább is négy helyiség megnyerésével — siker koronázta. A tanítást tehát újév után folytatják.

— **A hadisegély további folyósítása.** A hadisegélyre jogosítottak körében bizonyos aggodalom tapasztalható. Minthogy az előkészületeket, kiszámításokat dec. 31-ig rendezték, az a hiedelem erősödött meg, hogy az illetők újév után nem részesülnek hadisegélyben. A városi hatóság is foglalkozott ezzel a kérdéssel s arra a megállapodásra jutott, hogy a pénzügyigazgatóság utján lépést tesz a hadisegély tovább való folyósításért.

— **Szakértő díja.** A város akkor, amikor a villamostelep megváltásáról volt szó, szakértői munkálatra *Ivánics Antalt*, a dombóvári villamosművek igazgatóját kérte fel. A város nyolc napig vette igénybe szolgálatait, amiért a városi közgyűlés 500 korona szakértői díjat állapított meg.

— **A városi hadikölcsöne.** A város, mint megirtuk, 75 ezer korona hadikölcsönt jegyzett. A kölcsönt zárolta, vagyis a befektetett tőkehez öt éven keresztül nem nyulhatott volna, mert a zárolt kötvények nem lombardozhatók. A belügyminiszter azonban elrendelte, hogy a városok kötvényeit nem zárolhatják s ezserint a veszprém városi hadikölcsön kötvényei is szabadba, vagyis szükség esetében kölcsönműveletre felhasználhatóvá lettek.

— **A harctér halottja.** Dr. *Szabady Géza* zirczi ügyvéd, az oroszországi harctéren küzdve hazájáért, 1914. november 24-én a Pilica melletti ütközetben súlyosan megsebesült és nov. 29-én meghalt. Holtestét az ogradzenicei temetőben külön sírba helyezték örök nyugalomra és föléje emléket állított a bajtársi kegyelet.

— **A pápai menhely.** Egy nemes szívnek megnyilvánulásáról adhatunk hírt. Gróf *Esterházy Pálné* a pápai grófi kastélyt a hadbavonultak gyermekei számára menhelyül rendezte be s ott saját költségén 25 gyermekről gondoskodik. Ezenkívül 50 gyermek gondozását ugyanott gyermeklga vette át. Orvos és nevelőnő áll a gyermekek rendelkezésére. A liga élén *Sall Józsefné* áll. A kineknek férjeik a harcba vonultak s gyermekeik neveléséről kellőleg gondoskodni nem tudnak, kérvényeiket küldjék be a liga elnökségnek Pápar.

— **Katonák Veszprém vidékén.** A hozzánk szomszédos 8—10 községbe határozatlan időre katonákat hoztak. Itt fogják őket katonailag képezni. A legtöbb községbe már meg is érkeztek a vitézek. Egy-egy községben — nagyságának megfelelőleg — 300—1000 különböző fegyvernemhez tartozó katonát helyeztek el.

— **Népgyűlés.** A helybeli ipartestület népgyűlést hívta össze a veszprémi iparosokat. Azt a módozatot állapították meg, amellyel együttesen részt vehetnek a harcoló katonák segélyezésében. A segélyezés célja téiruha beszerzése. Az érkezelten sokan vettek részt s azt a megállapodást fogadták el, hogy minden iparos annyszor 20 fillért fizet fennt említett célra, ahány segéddei dolgoztat. Az összeg fele azonban a segédekre esik. A befolyt összeget a hadisegélyező hivatalba küldik.

— **Lesz petroleum.** A város a katonai parancsnokság közbenjárásával 140 hordó petroleumot kapott. Ebből már ötven hordót átengedett — kgját 58 fillérrért — helybeli kereskedőknek. A többi tartalékba helyezik s ha a villamostelep megkapja a várt nyersolajat, a tartalékot is átengedik a kereskedőknek, akik a petroleum kgját 60 fillernél drágábban nem adhatják.

— **Elemi iskolai tanítás.** A helybeli kath. fiuiskola öt osztályt délutánonként a főgimnázium osztályaiban tanították. Ez a rend megváltozott, mert a főgimnázium osztályait a katonaság részére elfoglalták. Mult péntektől kezdve az el. fiuiskola hat osztálya tehát a régi ipariiskola 3 tantermében tanult délutánonként. Az A) III. oszt. eddig is ott tanult. Eszerint minden osztály hetenkint csak két délután részesülhet oktatásban. A semminél ez is többet ér. A K) I. és az A) IV. osztály továbbra is a Kopácsy-iskola osztályát használhatja. Ezek az osztályok naponként oktatásban részesülnek és pedig felváltva. Egyik nap délelőtt, másik napon délután. A tanulók rendszeren járnak iskolába.

— **Villanytelepünk ügye.** Előzőleg már említettük, hogy a villamostelep bérlo cég a villamosáram egységárának felemelését kérte a várostól. Okul hozta fel az olaj megdrágulását. A városi közgyűlés a cég óhaját teljesítette s az áramegység árát 1¹/₂ fillérral, vagyis az eddigi 6 fillér helyett 7¹/₂ fillérre emelte. A cég ennek ellenében december és január hónapokban d. u. 3-tól reggel 8-ig, illetve januárban d. u. 4-től reggel 7-ig áramot szolgált a este 9 óráig az utcai nagy csoport lámpák is égnek. Január 20-ika után a város új tárgyalást kezd a céggel.

— **A katonai régipénze.** Kicsinyke sugár is elvezet a fényforráshoz, amelyből kilobbant. Egy parányi szép cselekedet is előre veti fényét a lelkivilágnak, amelyben a jöttel gondolata született. Egy régi pénzecske se nagy dolog, még akkor se, ha annak szépsége *Lackó Dezső* muzeumi igazgató öröme gerjeszti. És mégis, egy ilyen apró régi pénzecske mily nagyvá növeszti szemünk előtt *Sulka József* sebesült katonát. Fedezékét ázott orosz földön s ásója régi orosz pénzt vetett felszínre s mig fejük felett halalos golyók süvöltöttek s akárhány közülök az elmulás szomorú gondolatán tűnődött, *Sulka József* feiveszi s elveszi a régi pénzt, hogy majd haza hozva vármegyei muzeumnak aján-dékozhassa. És mert a derek katoná megsebesült, haza is hozta. Ez a kicsi dolog nem ér fel egy hatalmas kulturpalotával, de hogy örömdetes jelenlensége a magyar paraszt fejlődő kultúrterékének s vármegyénk területén jelensége a nagy küzdelemmel megalkotott vármegyei muzeum felvöl hatásának s felénk csillogó részcsejéje a magyar nép előretörő műveltségének, azt senki sem tagadhatja.

— **Oltárszentelés Niklán.** Tőtszentpál anyahitközséghez tartozó *Nikla* fiokhitközségben, dec. 6-án, megható, szép ünnepély folyt le. E napon van a község bucsuja. A szerény kis templom ekkor kapott új oltár képpel együtt, melyet *Keresztes József* plébános szentelt fel. Maga az oltár *Levis*, szombathelyi oltárépítőnek a műve. Dicséri a mester. Gyönyörű román stílusban épült, gazdag műfaragványokkal s jóni oszlopokkal. A szobor alakok kompakt egészét képeznek s kidolgozásuk harmonikus. Emelik az oltár fényét a dus arany és ezüst díszítések. Az oltár közepén foglal helyet a két méternyi magas kép, mely Szt. Miklós megdicsőülését ábrázolja, pazar kidolgozásban, allegorikus felfogással. A szent körül 12 angyal, a mennyei jutalom szignáinak kifejezésül, koronát, gyümölcsöket, virágokat tart a napi evangélium szellemében. A román stílusú kép színhatása gyönyörűen érvényesül a román stílusú oltár polichrom színében. A képen az egyes alakok plasztikusan domborodnak ki s megszólalásig hűek. Ugy a fő, mint a mellékalakok színezése mesterileg érvényesül a képen. Osszhatása áhítatra gerjeszt a nézőt. A templom bejáratától szemlélve a megkapó képcsoportozat a gyönyör érzését kelti fel a hívőben. A lelkiismeretes gondnól, hosszas tanulmányal s ihletelt festői ecsettel elkészített szimbolikus kép, tagadatlatlan, a hívők vallásos áhítatát s meleg-ségét, nagyban fogja emelni. Csodálatos, hogy e mű nem egy nagy mesteré, hanem egy szerény falusi képláné: *Noé Gyulát*. Igen, mester ő a festészet terén s ha tőtszentpálin magányában felkereked, érdeklődő gyönyörűséggel szemlélheted kised szobácskájában festett képét, melyek tudást, tanulmányt s eleven alkotó képességet árulnak el. Az oltárkép összes költségeit minden igaz, szép és jó iránt érdeklődő *Bibornok Püspökünk* fedezte, melyért a hívők e helyen hálás, meleg köszönetüket

fejezik ki a mesternek, a festőnek, a szerény falusi káplánnak, ki e művével Nikla községben megörökítette a nevét, az egyháznak pedig hasznos szolgálatot tett.

— **Katonák karácsonya.** A veszprémi városi iskolák tanítószemélyzete több mint 4200 koronát küldött a tanfelügyelőszékhez a katonák karácsonyi ajándéka címén. Az összeget felküldték a honvédelmi minisztérium hadsegélyző hivatalához. A jelzett összeget iskolás gyermekek adták össze, örömet szerzendő sebesült harcosainknak.

— **Katonák temetése.** Fekete hete volt az elmúlt hét a katonaköpházának. Az a gyaszos sor, amelyet a temetőnek egy új tábláján kezdettek, mind több és több sirhalommal lesz beülve. Az első még oda került a rendes sorba. De aztán az a tudat, hogy bizony több a háború ezer veszélyében és sok nélkülözésében megsebesült, vagy megbetegedett vitéz katonáka került majd itt örök nyugovóra, új táblát szeltek ki nekik és ott fekszenek keresztény, meg mohamedán, katolikus, meg protestáns egymás mellett és ott álmódják békés csendben a mostani ádáz küzdelem erőnyét: a mi fegyvereink ragyogó fényességű győzelmét. Az elmúlt héten négy, háborúból megért katonát temetett a kórház. Három Veszprém-ben hunyt el, egy a balatonfüredi osztályánál. Jovity Milos 6-ik honvéd gyalogezredbeli 30 éves közhonvéd, maga is szerb származású, de lelkis magyar katonáka. Temetésére megjelent apja és felesége, valamint ugyancsak katonai szolgálatot teljesítő bátyja. Kóporsójára a balatonfüredi osztályparancsnok, a gyógyulásukat ottan kereső bajtársak nemzetiszínű szalaggal árkötött koszorút adtak a hős bajtársnak. Ugyszinten koszorút helyezett el a veszprémi törzskórház és a balatonfüredi Erzsébet-szanatórium is. Temetéséig az egész lakosság részvétele mellett folyt le. A dalárda gyászadalokat énekelt, Győrfly Lajos ref. káplán magasszárnyalású beszédben parentálta el a görögkeleti vallásu halottat. Utána dr. Ajtós Imre főorvos bucsuztatta el a hős katonát megható szavakban. A kóporsó nyomán a tisztika haladt, utána a kórházi sebesültek nagy csoportja, majd több száz főnyi közönség, míg a kóporsó mellett nemzetiszínű szalagos leányok és ifjak. A község azzal adta meg végtesztesség adását a vitéz katonának, hogy érdemes birojával hivatalosan képviseltette magát. A sírnál a törzskórház képviselője Koritsánszky Ottó tartott az elhunyt felett, mint harcokból megért, hazajáért és nemzetéért küzdött vitéz felett katoná-émlébeszédet. Azután az egész közönség könnyezése közben lekerült a kóporsó a földre. Zarándokhelye lesz majd ez a sír a rettenetes háború után elkövetkező békés időkben azoknak, akik megbecsülni mindenkinek emléket, ki hazáját védve, nemzete becsületéért küzdve hősi halált hat. — Veszprém-ben Kindler János 22 éves 7-es honvédőtzér, Cibulba András 16-os tüzér és Kollár Mihály 44-es gyalogezr. munkásosztagbeli katonáka hunyt el. Mindmegannyija katonai dísztemetésben részesült és a tiszték, legénység és sebesültek nagy száma kísérte el őket utolsó útjukra.

— **Szreb foglyok Almádban.** A napokban hat szerb altábornok hoztak Almádba. A mozgósítás idején itt tartózkodtak Magyarország területén s mint fegyverképes egyéneket letartóztatták. Almádban rendőri felügyelet alatt élnek. Kedvező viszonyok között vannak, amennyiben önkölségen tartják el magukat.

— **Vízvezeték a közbágyóhidra.** Régi szük-séget pótoló a városi közbágyó. A vízvezeték hálózatát kiterjeszti a közbágyóhidra. Utirány a Fenyvesutca, hogy a környék lakói is csatlakozhassanak.

— **Az utakon nem szabad szánkázni.** Felmerült esetből kifolyólag a kereskedelmi miniszter megülöttö, hogy a közutakat ródli, bobsleight vagy más hasonló sporteszköz számára igénybe vegyék, mert ezek az utstetek rendszeres

használatát akadályozzák és a közlekedés biztonságát veszélyeztetik. Aki ezenutal országutakon ilyen sportot löz, utrendőri kihágást követ el s a fennálló rendeletek értelmében megbüntetik. A miniszteri rendeletnek valószínűleg meg lesz az a következménye, hogy az elvi döntést a megyei és városi utakra is kiterjesztik.

— **Gyilkosság, vagy véletlen szerencsétlenség-e?** Gáspár Lajos harangozó Balatonkenesén f. hó 7-én a ref. templom tornyának lépcsőzetének legalsó fokán fejteőn fekvő halva találták. A községben az a hír terjedt el, hogy valószínűleg egy haragosa tisztáhatta le őt a toronyból. A kir. törvényeszek vizsgálóbírája Csajághy Sándor legalaposabb nyomozást tartott a helyszínen s a holttest törvényeszeki boncolását is eszközölte, de az eddig beszerzett adatok mind arra vallanak, hogy Gáspár Lajos este harangozás után sőtétben a lépcsőnél véletlenül esett le és koponyáját így zúta be. Erről az esetről azért is kell szólunk, mert helytelennek tartjuk azt, hogy nincs a harangokon kötel, hanem a harangozónak sőtétben is a meredek lépcsőkövön kell minden egyes harangozás miatt a toronyba felmászni.

— **Legszébb karácsonyi ajándék.** Győnyörű kivitelű, művészi munkájú fémplakett jelent meg a közeli karácsonyi alkalmából a világháború és hős katonáink emlékére. Az emléklaketten, amely plüschre szerelve bronz- vagy ezüst szímben kapható, dícsőségesen uralkodó királyunk és a német császár hű portréi láthatók hadilobogók, fegyverek, csákok és babérok között. Egy szétterjesztett szárnyu turulmadár, karmai között kardot tartva cikázó villámokkal árasztja el a velünk harcban álló hét ellenséges hatalom címereit. A plakett közepén szépen cizellált mezőben az a felírás: „1914 Viribus Unitis”, amely így királyunk fennkölt jelmondatával szóban is kifejezésre juttatja a plakett szimbolizmusát. Az emléklakett, amely asztalra állítható, vagy falraakaszható, 24 cm. széles, 28 cm. hosszú, igazán értékes dísz tárgy és a legszébb karácsonyi ajándék. Ára 7 korona és megrendelhető — a pénz beküldése ellenében vagy utánvétellel, ingyen csomagolással, bérmentenül, az egyedül jögosított gyártóknál: Hócker H. és Társa, műszaki kereskedelmi vállalat, Budapest IX., Üllői-út 29. Ugyanilyen kivitelű plakett kisebb méretben és amelyen a turulmadár helyett a hét ellenséges hatalom címere egy ágyuval, egy tengeralattjáró torpedóval és egy légjával van körülveve, szép vörös vagy fekete fára szerelve 3 koronáért, plüschre szerelve 5 koronáért kapható fenti cégnél.

— **A rendőrkapitány felhívása.** Sok esetben előfordult, hogy a hadszíntérről hazatérő katonák vagy a hadszíntér közelébről menekülők polgári egyének különféle fertőző betegségek csiráit hozzák magukkal s ezt a polgári lakosság körébe hurcolva, fertőző betegségek elterjedésére adnak alkalmat. A hadügyminiszter ur tehát intézkedett, hogy ilyen katonákat, mint fertőzésre gyanúsakat, — kellő ideig megfigyelés alatt tartsák. Mivel pedig menekült polgári egyénekre és a magánházaknál ápolást igénybevevő katonákra a katonai hatóságok ellenőrzése nem terjedhet ki, hanem ezekre a polgári egészségügyi hatóságok kötelesek felügyelni, — ennélfogva felhívja a város közönséget, hogy mindazok, kik menekülteket vagy sebesült katonákat befogadnak vagy ellátásban részesítenek, ezt, valamint a közöttük felmerült és bejelentésre kötelezett betegségek esetét a rendőrségnek haladéktalanul tudomására hozzák. — A rendőrkapitány arra is figyelmezteti a közönséget, hogy az utóbbi időben sokan menekülteknek, vagy pedig hadbavonultak feleségeinek adják ki magukat és szállást kérve, szállásadóikat meglopják. Így tehát nemcsak egészségügyi, hanem vagyonbiztonsági szempontból is fontos az idegeneknek azonnal való bejelentése, vagy pedig ilyen kéressel fellépő egyéneknek a rendőrséghez utatitása.

A háború krónikája.

December 6. A Kárpátokban tegnap sem történt jelentékeny esemény. Nyugat-Galiciában Tybarknál részünkre eredményes kisebb harcok folytattak ki. Dél-Lengyelországban a helyzet változatlan.

Észak-Lengyelországban a csata tovább folyik.

A mazuri tavaktól keletre folyó harcban a helyzet kedvező. Kisebbségi viallkozások itt 1200 foglyot eredményeztek.

Arangyelovától nyugatra és délnyugatra a harc rendkívül makacs és veszteségteljes. Eddig végérvényes döntés még nem történt. Tegnap több mint 600 embert foglyul ejtettünk.

Flandriában és Metzről délre tegnap a franciáknak támadásait a németek visszaverték.

December 7. A Lengyelországban folyó csata a szövetséges haderőkre nézve kedvezően halad előre. A Nyugat-Galiciában előnyomult orosz haderőket csapataink és a német csapatok délről megtámadták. A szövetségesek 2000 orosz foglyul ejtettek és némi ellenséges tréntsákmányoltak. A Beszkidbe betört ellenséget visszavertük és 500 foglyot ejtettünk.

A németek elfoglalták Lodzot. Az oroszok súlyos veszteségek után ott visszavonulóban vannak. Belgrádtól délre csapataink tért nyerne.

Arangyelovától és Grn-Milanovától nyugatra az ellenség újabb erősítéseket kapott és heves támadásait nyugat felé folytatja.

Altkirchthól nyugatra és délnyugatra a franciák jelentékenyebb erőkkel megújították támadásaikat, de sikertelenül. Nagy veszteséget szenvedtek.

Egyebekben nyugaton nem volt említésre méltó eredmény.

December 8. Az orosz hadszíntéren a közdelem a döntésért tovább folyik.

Nyugat-Galiciában szintén nagyobb arányú harcok folynak, amelyek még eldöntetlenek. Ezen a területen a mi csapataink és a németek tegnap ismét 1500 oroszot fogtak el.

A Kárpátokban a harcok tovább folynak. Némely helyen az ellenség nagyobb erőket ismét a hegygerincek mögé vont vissza.

A Sáros- és Zemplénmegyébe betört ellenség csapataink által szorítottva mindenütt visszavonulóban van.

A Belgrád bevételéből következő hadműveletek immár haderőnk új csoportosítását teszik szükségessé.

A török csapatok megszállották Szauzdszbulak perzsa városát.

December 9. Nyugat-Galiciában a harcok hevesége fokozódott. Csapataink az ellenséget Dobycy-Wielickánál elfoglalt állásából is kiűzték. Támadásuk még tart. Eddigél több mint 5000 foglyot, közöttük 27 tisztet szállítottunk el.

Lengyelországban csapataink és a németek az ismételt orosz támadásokat mindenütt visszatasították.

A Kárpátokban jelentős esemény nem történt. A keletporoszországi határról jelentősebb hír nem érkezett.

Észak-Lengyelországban az oroszok a már tegnap jelentett rendkívül nagy és véres veszteségeiken felül eddig mintegy 5000 foglyot és 16 ágyút vesztek.

Szerbiában az új csoportosítás programmszerűen megy végbe.

Belgrádtól délre offenzívánk kedvezően halad előre. Itt 14 tisztet és 400 főnyi legénységet fogtunk el.

A német csapatok Arrasztól északra előrehaladnak. Az argonni erdőségekben állandóan lassan tért nyerne. A franciák támadásait mindenütt visszaverték.

A törökök is újabb sikereket értek el.

Hazánk legelső és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítészet, aranyozás és festészet. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, kereszt-kutak, urkóporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a legegyszerűbbtől a legművészebbig kivitelig. Szegény templomoknak kedvezmény és részlettörlesztés. Munkamegtekintés és megbeszélés végett saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelű elismerő iratok ezreivel bizonyíthatom.

Árjegyzék ingyen és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

December 10. Tovább támadjuk az orosz őriást. Nyugat-Galiciában támadásunk folyamatos van.

Az utolsó héten csupán a mi csapataink itt 2800 oroszot ejtettek foglyul.

Feljebb északra a németek eredményesen folytatják hadműveleteiket.

Kélet-Poroszországban nincs újabb hír. Lovicért tovább folyik a harc.

Dél-Lengyelországban a szövetséges csapatok vallatva újab sikeres támadásba mentek át.

Az oroszoknak Zemplénvármegyében való megismételt előretörése kudarcot vallott.

Sárosvármegyében is teljesen megakasztottuk az oroszok előrenyomulását.

Beregvármegye határszélén ellenséges erő mutatkozott, amellyel azonban a mi csapataink teljes sikerrel szálltak szemben.

Hivatatosan jelezték, hogy Maramaros megyében is megpróbálkoztak az oroszok az újabb betöréssel. Ezt a kísérletüket Tornyánál visszavertük.

A németek minden helyen visszaverik a francia támadást. A franciákat mindenütt nagy veszteség éri. Kevés a francia tiszt.

December 11. Északlengyelországban a Visztula jobbpartján ott előrenyomuló német hadoszlopok egyike rohammal bevette Przasnysz helységet. 600 oroszot fogtak el és néhány géppuskát zsákmányoltak.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. —

Soha még civilizáció nem pusztított el népet annyira, mint a latin keltákat és soha nép még nem cserélt könnyebb szerrel urat, mint ez a mai Fanciaországban történt az V. század második felében. Elég volt 10-15 frank lovasnak megjelenie valamely több százezernyi lakossal bíró város közelében; ez már elég volt arra, hogy rémületbe ejtse őket és eléjük vigyék hódolatuk jeléül a város kapuinak kulcsait.

Hasonló sorsra jutottak a britanniai kelták is akkor, mikor Italia védelmére kivonták onnét a római csapatokat. „Britannia siralma” címmel föliratot intéztek Aëtiushoz, Róma jeles hadvezéréhez, melyben keservesen panaszojk szenedéseiket. Rájuk törtek ugyanis a szász német tengeri kalózkodók és a barbár piktek és skótok. Védekezésről egyik helyen sem volt szó. Csupa hódolás. ajándékdadás kísérletében javszékelés és menekülés egyik helyről a másikra, különösen a védetebb helyekre, helyett, hogy csak meg is kíséretük volna az ellenállást, ami tekintettel számbeli hasonlíthatatlan túlsúlyukra, sikerrel járhatott volna.

Róma valósággal elkényeztette alattvalóit védelmi téren. Fényes hadserege századokon békét és nyugalmat biztosított alattvalóinak minden külső támadás ellenében. Azok zavartalanul folytatták békés polgári foglalkozásukat. A katonáskodás terheitől irított az elpusztult római elem Róma utolsó évszázadaiban; rábízta azt fogadott zsoldosokra, akik jobbára külföldiek, főleg erőteljes barbár germánok voltak. A római elem megelégedett azzal, hogy a tisztikar zöme az ő kebeléből kerüljön ki. A hadsereg zöme így idegen zsoldosokból állott, jeléül annak, hogy a római elem elpuhultsága miatt megérett már arra, hogy helyet adjon más, életvaló fiatal izmos népeknek, akik az ő helyükbe lépve új országokat és nemzeteket alapítsanak az elkorcsosult római birodalom helyén.

Az utókor okulhat és tanulhat abból a sorsból, ami az elkorcsosult kelta-római világra várt. A teljes elférfiatlanodás a civilizáció puha ölén mindig maga után szokta vonni azt a sanyaru sorsot, ami az elatinosodott kelta világot érte. A természet maga gondoskodik idővel az ilyenek számára egy népről, mely az ilyeneket elsöpörje vagy magába olvassza, mert „a gyáva népnek nincs hazája” mondásban rejll igazság érvényesülni szokott mindig, amióta csak az emberiség története föl van jegyezve. Ezért a katonáskodás terheitől való irtozás csak elpuhult és gyáva nép körében szokott előfordulni. Megszűnt az igazi férfi lenni, aki míg kara és ereje engedik, ki nem veszi részét a katonáskodásból és alkalmilag a háboru veszélyeiből. Azt várni, hogy mások szenvedjenek, vérezzenek és meghaljanak ő helyette, akinek magának is kötelessége volna, ugyanezt tenni, — a legnagyobb mértékben férfiatlanság, sőt csunya gyávaság.

A multon okuiva és belöle a következtetéseket levonva láttran kimondhatjuk megdönhetetlen tétel gyanánt, hogy a jövőben is az említett kelta-római népek sorsára loznak jutni azok a népek, akik a tul-

hajtott kényelem hatása alatt annyira elpuhultak, hogy irtozáttal gondolnak a vitéz katonáskodással együtt járó terhekre és drága bőrüket feltve, még a gondolatától is irtoznak annak, hogy valamikor a harctéri sebesültek és elesettek dicsőséges névsorában szerepeljenek.

Csak az ilyen népet foghatja el rémület a háboru gondolatára és a legyőzöttséssel együtt járó sors mihamarabb utóéri őket. Az ilyenek sorsa az az irtozat és rettegés, ami az elpuhult kelta-római világot is érte, mikor a hadsereg kivonulása után magára maradvá várta azt a sorsot, amit vitéz elleneinek karja réá fog mérni. Az ilyenek sorsa a föltétlen legyőzetés, mert a természet örök törvényei szerint az ilyeneknek helyet kell adniok más, vitézebb, életvaló és éppen azért életképes népeknek. Az állat- és növényvilágban is az elgyengült és elkényesedett fajokat új, friss, életvaló fajokkal váltjuk föl, vagy legalább is velük fölfrissítjük őket. Alapjában ugyanez történik a nemzetekkel is, amit mind elvgez a háboru és vele járó sokféle változás.

Az öröklött tulajdonságok megnyilatkoztatása.

Háboruról lévén szó, ne feledjük azt sem, hogy a háboru sok olyan jellemvonást és hajlamot vált népekéből és egyes emberekből egyformán, melyek alaptermészetében rejlenek s melyeket a kultúra szokott elnyomni és érvényesülésüknek gátat vetni.

Amint az egyes ember alaptermésze a szenvedély hatása alatt szokott a maga igazi valóságában megnyilatkozni, mikor a józan ész használatát a szenvedély ereje meghiusítja, ugy az egyes népek is a maguk igazi mivoltát a szenvedélyeket főikorbácsoló háboru hatása alatt lehet megismerni.

Napoleon találó megjegyzése a kozáakra, mely szerint csak meg kell vakarni a tatároól lett kozákokt és nyomban előbukik a tatár — alkalmazható a mai világháborút viselő népekre is. A többféle népelemekből alakult nemzetekben minden egyes alkotó elemnek a maradványait megvannak, melyek az egészséges kultúra hatása miatt nem tudnak mindig érvényesülni. Alkalmilag azonban előtörnek ezek különösen a háboru által főikorbácsolt szenvedélyek hatása alatt.

Igy magyarázhatók azok a XX. század szégyenére való kegyetlenkedések, melyek a háboru folyamán nem is éppen szörványosan fordulnak elő. Előfordulnak pedig ezek az embertelenségek nem is félibarbar állapotban élő népeknél, mint például a Balkán népeinél, hanem magukat kulturnépeknek nevező nyugat-európai népeknél is, akik eddig mindig a legjobban hangoztatták a kulturát és az ebből folyó humanizmust.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Imre Gábor fogházör és Németh Mária leánya Katalin r. kath. — Plank János napszámos és Straub Teréz fia János r. kath. — Lövinger Armin fuvaros és Kohn Fani fia László izr. — Szűcs Sándor városi rendőr és Balog Terézia fia Sándor r. kath. — Kandler Károly nyomdavezető és Pataky Margit fia Károly János r. kath. — Ruzsás Ferenc kir. ügyészségi hivatal-szoiga és Öcsi Ilka fia Zoltán Miklós r. kath. — Csomai Ferenc cipészsegéd és Angermann Terézia leánya Julianna r. kath. — Dr. Körössy Ferenc szolgabíró és Galamb Sarolta Ida Margit leánya Ilona r. kath.

Halálozás.

Pátl Jeno nyug. káptalani erdőmester r. kath. 75 éves. — Horváth Dező lelkesz ág. ev. 62 éves. — Öz. Császár Mihályné Boros Julianna magánzónó r. kath. 89 éves. — Bíró Mihály pásztor r. kath. 24 éves. — Vida József r. kath. 3 hónapos. — Öz. Farkaš Ferencné Erlitz Anna magánzónó r. kath. 76 éves. — Dr. Szivesy Józsefné Róthausér Ilona magánzónó neje r. kath. 48 éves. — Öz. Kropf Józsefné Csuti Lidia magánzónó r. kath. 76 éves. — Vencel Ádámné Bauer Erzsébet napszámos neje r. kath. 73 éves. — Schindler György kisbirtokos r. kath. 64 éves. — Öz. Kiss Imréné Füst Julianna magánzónó ref. 60 éves.

Házasság.

Budai Sándor pincér ref. és Komlái Anna szakcsnó r. kath.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépesó-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a leggerszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK** átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskólák részére **HARMONIUMOKAT** jó erős kivitelen készíték. **ZONGORÁK** javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Vasuti menetrend.

Vonat indul Veszprémből.

Alsóörs felé	
Városi állomás	Honvédaktanya
Reggel 4 ó 24 p	4 ó 29 p
Délüött 9 ó 44 ..	9 ó 48 ..
Délután 4 ó 57 ..	5 ó 01 ..
Délután 2 ó 06 ..	2 ó 11 ..

Czellődmőik felé	
Városi állomás	Jutas
Délüött 10 ó 10 p	10 ó 50 p
Délután 2 ó 47 ..	3 ó 36 ..

Székesfehérvár felé	
Városi állomás	Jutas
Reggel 4 ó 05 p	4 ó 44 p
Reggel 7 ó 05 p	7 ó 27 ..
Délután 4 ó 08 ..	4 ó 38 ..

Győr felé	
Városi állomás	Jutas
Éjjel 3 ó 05 p	3 ó 23 p
Délüött 10 ó 10 p	11 .. —

Dombóvár felé	
Városi állomás	Jutas
Reggel 7 ó 05 p	7 ó 37 p
Délután 2 ó 47 ..	3 ó 45 ..

Vonat érkezik Veszprémbe

Alsóörs felől	
Honvédaktanya	Városi állomás
Reggel 7 ó 6 p	7 ó 04 p
Délután 4 ó 03 ..	4 ó 07 ..
Délután 12 ó 56 ..	1 .. —
Délután 7 ó 41 ..	7 ó 46 ..

Czellődmőik felől	
Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 20 p	7 ó 55 p
Délután 4 ó 25 ..	4 ó 55 ..

Székesfehérvár felől	
Jutas	Városi állomás
Délüött 10 ó 39 p	10 ó 55 p
Délután 3 ó 28 ..	4 ó 55 p
Este 10 ó 32 ..	10 ó 53 ..

Győr felől	
Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 03 p	7 ó 55 p
Délután 3 ó 22 ..	3 ó 55 ..

Dombóvár felől	
Jutas	Városi állomás
Délüött 9 ó 01 p	9 ó 35 p
Este 9 ó 41 ..	10 ó 53 ..

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49.

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterem. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Nagy

Karácsonyi olesó eladás

minden cikkben. — Nagy karácsonyi gyermekjáték kiállítás. Vételkényszer nélkül megtekinthető

WINTER divatárúház

Veszprém. — Telefon 124.

Fióküzlet: Balatonalmádiban.

Egyedüli fehérnemű bizományi lerakat:

Rádi István és Tsa

cégnel Veszprém, Fő-tér.

- Férfi színes ingek gallér nélkül 35-46 cm.-ig raktáron. Arak: 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— korona.
- Férfi fehér ingek gallér nélkül 35-46 cm.-ig raktáron. Arak: 2.—, 3.50, 5.—, 6.—, 7.50 korona.
- Férfi színes turista ingek 35-47 cm.-ig raktáron. Arak: 2.50, 3.50, 5.—, 6.— korona.
- Férfi fehér apacs ingek 3.—, 5.—, 7.— korona.
- Gyermek fehér és színes ingek 2.50, 3.—, 3.50 korona.
- Férfi hálóingek 3.—, 5.—, 6.50 korona.
- Férfi alsónadrág gombos. Arak: 2.50, 3.—, 3.50, 4.— korona.
- .. .. zsinóros. Arak: 1.50, 2.40, 3.— korona.
- .. .. rövid, színes. Arak: 2.—, 3.50 kor.

Nagy választék

Borsalino és Gyukits kalapokban.

valamint a legújabb nyakkendők-, gallér-, harisnya-, zsebkendők- és keztyükben. Ernyők 1200 napi jótállással, sétabotokban legújabb különlegességek raktáron.

Plébanos és tanító uraknak 8% árengedmény. Levélnyi rendelések legpontosabban eszközöltetnek, meg nem felelő árut készséggel visszaveszünk.

Értesítés.

Tisztelettel felhívom a nagyérd. hölgyek szíves figyelmét, hogy a legújabb divatlapok a háborús idők alatt is pontosan megjelennek. S így módomban áll sikkes, elegáns és divatos ruhákat a legmagasabb igényeknek megfelelő izléssel kiállítani. Kérem a szükséges ruhadarabokat mielőbb megrendelni méltóztatásának, hogy kellő időben elkészülhessenek. — Megrendelhetők elegáns

kosztümök, bundák, télikabátok, plüsbáronnyruhá, szörmekabátok.

Az összes minták raktáron vannak s minden árban és színben azonnal megrendelhetők. Hölgyektől hozott szövedékből bármilyen ruhadarabot jutányosan és elegáns kivitelben elkészülünk.

Néhány elegáns kész télikabát — erősebb hölgyeknek — eladó.

Mielőbbi szíves rendelésüket várja teljes tisztelettel

Paál Lajos női szabó

Veszprém, a Korona-szállodával szemben.

Karácsonyi vásár megkezdődött!

Értesítem a t. vásárló közönséget, hogy az összes déligyümölcs esemege-különlegességek megérkeztek.

Különösen ajánlom

sütemény nagy raktáramat.

Cackesok és Pischner torták.

Déli gyümölcsök. Papirmandula, füge, datolya, malaga, mogyoró, narancs, ananász stb.

Conservek és befőttek.

Prágai sonka és debreceni finom hentesárúk nagy raktára.

Naponta friss györi virsli és felvagott.

Tea és rum nagy raktár.

Likörök és pezsgők.

Pástétomok és különlegességek.

Csillogó karácsonyfa díszek!

Collekiók: Finom ehető sütemény, csokoládé és cukor-keverék. 1 collekeió ára: Tartalma: 55 db. 1 kor. 90 db. 2 kor. 130 db. 3 kor. 250 db. 5 kor. 400 db. Felszerelt kész karácsonyfák: 2, 6 és 10 kor.

Ujdonság! Táborig postacsomag 5 kilós láda. Ujdonság!

Tartalma: 1 üveg cognac, 1/2 kg. csokoládé, 1 cs. tea, 1 üveg rum, 1 dob. teasütemény, 1/2 kg. debreceni szalonna. 12 korona beküldése esetén és pontos cím megjelölésével küldök bárhová.

BAKOS KÁLMÁN CSEMEGE-, FÜSZER- ÉS HENTESÁRU-KERESKEDŐ VESZPRÉM.

Telefon 55. Sürgőncím: BAKOS kereskedő.